جمهوری اطلاعات

شهر هوشمند، ابزاری در اختیار سیاست‌گذاران

حامد اکبری*

● نفوذ و رشد پرشتاب تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی و اینترنت در اغلب موضوعات و حوزه‌ها تأثیرات شگفت‌آور و غیرمنتظره‌ای را ایجاد کرده است که حوزه «شهر» نیز از این موضوع مستثنا نیست. ازآنجایی‌که نقطه عزیمت موضوع نوپدیدار شهر هوشمند و نخستین تلاش‌هایی که منجر به تغییرات نمایان در شهر، سیاست‌گذاری و مدیریت شهری شد، مبتنی بر ظرفیت تکنولوژی‌ها و اینترنت بود و همچنین معماران و نقش‌آفرینان اولیه این تغییرات، در فضای رشته‌های فنی و مهندسی مرتبط با سخت‌افزار، نرم‌افزار و شبکه بودند، در ابتدای امر شهر هوشمند با نام شهر الکترونیک معرفی و در ادبیات و اذهان جا افتاد. هدف شهر الکترونیک اداره امور شهروندان شامل خدمات دولتی و بخش خصوصی به صورت آنلاین و از سوی شبکه‌های ارتباطی بود؛ اما سیاست‌گذاران و مدیران شهری به‌سرعت دریافتند که سهم تکنولوژی، سخت‌افزار، نرم‌افزار و رویکرد مهندسی در حوزه اداره شهر بسیار اندک و نگاه مهندسی صرف به این حوزه پیچیده و به‌شدت متغیر، می‌تواند باعث معضلات جدی و ساختاری در موضوع شهر شود. این تغییر نگاه و عنایت به ابعاد سیاست‌گذارانه و مدیریت و برنامه‌ریزی شهری به‌عنوان مغزافزار، پیشران و محرک اصلی با کمک فناوری‌های اطلاعاتی و داده‌محور، با بلوغ بسیار بالاتر و کاملا هوشمندانه از شهر الکترونیک گذر کرده و به شهر هوشمند تبدیل شد. در تعاریف اولیه شهر هوشمند، محوریت بحث با نظریه‌های مدیریت شهری در حوزه‌های محیط زیست، خانه‌ها، اقتصاد شهری، حمل‌ونقل، انرژی، شهروندان و حکمروایی شهری بر پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات بود. ایجاد مفاهیم خانه هوشمند، انرژی هوشمند، حمل‌ونقل هوشمند، اقتصاد هوشمند و شهروند هوشمند از نتایج همان تلاش‌های نخستین بود. براساس ادبیات مدیریت شهری، شهری هوشمند است که قادر به پیوند سرمایه فیزیکی با سرمایه‌های اجتماعی برای توسعه خدمات بهتر و زیرساخت‌های لازم در یک شهر بوده و تنها در این صورت است که مدیران شهری استانی قادر به تجمیع فناوری اطلاعات و دیدگاه فرهنگی و اجتماعی برحسب یک برنامه منسجم و بهبود خدمات شهری خواهد بود. رفته‌رفته سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان شهری با کشف ظرفیت‌های موجود در استفاده از تکنولوژی‌ها و اینترنت و از همه مهم‌تر «داده‌ها و اطلاعات» همچنین تجربه و عملیاتی‌کردن تئوری‌های خود در حوزه‌های سیاست، مدیریت و اجرا، تعاریف، مأموریت‌ها و ساختارهای روشن‌تر و دقیق‌تری برای موضوع شهر هوشمند ایجاد کردند. در مسیر بلوغ و تکامل مفهوم شهر هوشمند، به‌تدریج اهمیت سیاست‌گذاری و مدیریت شهری در ساختاردهی به شهر هوشمند، بیش‌ازپیش نمایان و در تعریف شهر هوشمند منعکس شد. ازآن‌پس شهری را هوشمند نامیدند که سرمایه‌گذاری در سرمایه‌های انسانی و اجتماعی و زیرساخت‌های ارتباطی مثل حمل‌ونقل و زیرساخت‌های مدرن مثل آی‌سی‌تی ابزار رشد پایدار اقتصادی و کیفیت بالای زندگی بشود و امکان مدیریت منابع طبیعی و اطلاعات از طریق مدیریت مشارکتی مردم در آن وجود داشته باشد. همه این تعاریف با پیشرفت و تجربه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی شهر هوشمند، متکامل‌تر و بالغ‌تر می‌شوند و آنچه اهمیت دارد، این است که شهر هوشمند از چند حیث فضای آماده‌ای برای اعمال سیاست و همچنین نظارت و کنترل اجرای سیاست به‌مثابه زیرساخت مفهومی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری را برای سیاست‌گذاران شهری یا به عبارت دیگر برای سیاست‌گذاران عمومی در حوزه شهری ایجاد می‌کند. نخست، شهر هوشمند امکان داده‌برداری، راستی‌آزمایی اطلاعاتی، به‌روزرسانی داده‌ها و اطلاعات به هدف شناسایی مسائل و مشکلات شهر که از مهم‌ترین موانع تدوین سیاست‌هاست را ایجاد می‌کند. به عبارت دیگر شهر هوشمند می‌تواند به‌مثابه ابزار و روشی برای کشف مسائل شهری ایفای نقش کند. دوم، صورت‌بندی سیاست‌ها و تصمیم‌گیری برای مسائل شهری و تبدیل تقاضاها، پیشنهادها و مشکلات به برنامه‌ها را به صورت کاملا پویا فراهم می‌کند. سوم، امکان عملیاتی‌کردن، اجرا و اعمال سیاست‌ها از مرحله اطلاع‌رسانی تا اجراهای نهایی مقدور خواهد بود. چهارم، امکان کنترل، نظارت و ارزیابی را در همه شئون مدیریت شهر فراهم می‌آورد؛ بنابراین مدل شهر هوشمند ظرفیت بازخورد لحظه‌ای و امکان اعمال و انعکاس نتایج آن را به سیاست‌گذاری شهری فراهم می‌آورد. پنجم و از همه مهم‌تر، شهر هوشمند این امکان را ایجاد می‌کند که ارکان مختلف چرخه‌های سیاست‌گذاری از لحاظ زمانی بر هم منطبق باشند. به عبارت دیگر چرخه سیاست‌گذاری شهری از یک هم‌زمانی برخوردار شده و از امکان بازخوردهای لحظه‌ای ارکان مختلف چرخه سیاست‌گذاری بهره‌مند خواهد شد. به‌این‌ترتیب با نگاه سیاست‌گذارانه، شهر هوشمند را می‌توان به کلان‌سیستمی شهری تعریف کرد که همه ارکان برنامه‌ریزی‌ها، عملیات و اجرا، بازخورد، کشف مسئله، داده‌برداری، راستی‌آزمایی و به‌روزرسانی اطلاعات برای همه نقش‌آفرینان حوزه شهری در شبکه‌ای به‌هم‌متصل و دارای هویت دیجیتال و تراکنش‌های آنلاین در تعامل بوده و اهداف سیاست‌گذارانه، مدیریتی و توسعه‌ای در موضوعات مختلف امروزی و آینده شهر را محقق خواهد کرد.

*پژوهشگر سیاست‌گذاری دولت الکترونیک

«شرق» از وضعیت معیشتی مردم مناطق زلزله‌زده غرب کشور گزارش می‌دهد

ساختار ترک‌خورده اقتصاد مناطق زلزله‌زده

لیلا مرگن: زلزله فقط جان مردم را تهدید نمی‌کند، بلکه در جریان این بلای طبیعی، بخش زیادی از سرمایه‌های مردم با آوارشدن ساختمان‌ها از دست می‌رود. خسارات ناشی از زلزله مهیب غرب کشور هنوز هم به‌درستی تعیین نشده است، زیرا بررسی‌های کارشناسانه دقیق‌تر، برآوردهای اولیه را کاملا زیر سؤال برده است. بخش‌های زیادی از باغات، مراکز پرورش ماهی، مشاغل روستاییان و سرمایه‌های مردم غرب کشور در جریان زلزله ۲۱ آبان از دست رفته است و کسانی که عزیزی را در این زلزله از دست نداده‌اند، بیش از گذشته دغدغه نان دارند. مردم روستاهای زلزله‌زده از آنجا که شغل‌های خود را که عموما کارگری است، از دست داده‌اند، به‌شدت به یارانه‌ها وابسته شده‌اند و آنها ناگزیرند، همان اندک پول یارانه را هم صرف خرید سوخت و مایحتاج اولیه زندگی کنند. به گزارش خبرنگار اعزامی «شرق»، در مناطق زلزله‌زده غرب کشور، روزگار اقتصادی مردم خوش نیست و آنها به‌شدت دغدغه تأمین مالی برای پرداخت قبض‌های برق، خرید آذوقه و سایر هزینه‌هایی را دارند که بدون داشتن شغل و درآمد، روی سر آنها آوار شده است. بسیاری از باغات و منازل مسکونی بیمه ندارند و مردم هم امیدی به پوشش‌های بیمه‌ای به‌موقع ندارند. مشاغل موقت کارگری به‌دلیل زلزله از دست رفته است و مردم چشم انتظار نظر کارشناسانی هستند که خسارات وارده به زندگی آنها را برآورد کنند. شاید کمک‌های دولتی بخشی از مشکلات آنها را حل کند.

رشته کوه‌های شاهو که حد فاصل بین بیستون و کرمانشاه قرار دارند، پوشیده از برف شده است. سوز سرما به مناطق زلزله‌زده پیش از موعد رسیده و زمین‌ها به‌دلیل بارش باران‌های اخیر خیس است. امدادرسانی‌های مردمی در این روزها همچنان ادامه دارد و بیشتر معطوف به توزیع پلاستیک برای کشیدن روی چادرهاست اما مشکلات و دغدغه‌های مردم مناطق زلزله‌زده، فراتر از چیزی است که در ذهن بگنجد. قبل از رسیدن به سرپل ذهاب، به منطقه ریجاب که بخشی از شهرستان دالاهوست، می‌رویم. در مسیر، از شهر اسلام‌آباد غرب می‌گذریم که بیمارستان نوسازش، به‌دلیل تخریب‌شدن در زلزله مشهور شده است. بیمارستان امام خمینی(ره)، اگرچه پلمپ شده اما چادرهای امدادی در حیاط این بیمارستان ناایمن مشغول خدمت‌رسانی به زلزله‌زدگان هستند.

با وجود آنکه می‌گویند شهرستان دالاهو در این زلزله کم خسارت دیده، اما برخی روستاهای این منطقه تا صددرصد هم تخریب شده‌اند. ۱۲ روزی از زمان وقوع زلزله می‌گذرد و مردم روستای داراب، که در زیر چادرهایی با آرم هلال احمر ساکن شده‌اند، سه روزی هست که به آب دسترسی پیدا کرده‌اند. برخلاف گفته‌های مسئولان وزارت نیرو، از تانکرهای آبرسانی روستایی خبری نیست. آنچه به دست مردم می‌رسد، آب معدنی‌های بسته‌بندی‌شده‌ای است که به همت خیران در بین روستاییان توزیع می‌شود.

مردم روستای زرده بابایادگار که همه خانه‌های آنها ترک برداشته است هم جرئت حضور در خانه‌های خود را ندارند. مسیر روستای زرده به زیارتگاه بابایادگار با سنگ‌های درشتی که از کوه ریزش کرده، کاملا بسته شده و چهار خانواری که خادمان این زیارتگاه بودند، پشت این سنگ‌های بزرگ هستند. مردم روستای زرده بابایادگار، به‌صورت داوطلبانه برای این خانواده‌ها آذوقه و آب می‌برند. در هر چادر، پنج تا شش خانوار مردم روستایی مستقر شده‌اند. آنها از یک کنتور با هزینه‌های خود چند رشته سیم برق به سمت چادرها کشیده‌اند تا بتوانند از هیتر برقی برای گرمایش استفاده کنند. البته این دغدغه را دارند که کنتورها آتش بگیرد و البته سیم و کابل کافی هم در اختیار ندارند، به‌همین‌دلیل برخی چادرها از چراغ‌های نفتی استفاده می‌کنند و دچار بیماری‌های تنفسی شده‌اند.

در مسیر روستاهای زلزله‌زده درختان قطع‌شده زیادی به چشم می‌خورد که در کنار چادرهای هلال‌احمر روی هم انباشته شده‌اند. مردم می‌گویند سوخت‌رسانی پس از وقوع زلزله انجام نشده و محدود به چند تانکر رایگان به دست خیران بوده است. برخی روستاها هم که دولت به آنها سوخت‌رسانی کرده است، مردم باید پول آن را پرداخت می‌کردند به‌همین‌دلیل برخی روستاییان ترجیح داده‌اند از چوب برای گرمایش استفاده کنند.

نگرانی از قبض‌های برق نجومی

در روستای شالان که یکی از روستاهای ریجاب است، از تانکرهای آبرسانی دولتی و سوخت‌رسانی وزارت نفت خبری نیست. این درحالی است که وزارت نفت و نیرو از اعضای ستاد بحران هستند و موظف به خدمات‌رسانی به مناطق زلزله‌زده‌اند. چادرهای مردم روستای شالان که در دامنه کوه واقع شده است، در پیاده‌روی باریک روستا مستقر شده‌اند و پس‌لرزه‌های شدید، ممکن سنگ‌های کوه را بر سر چادرها خراب کند. اما ساکنان روستا می‌گویند که روستایشان از یک طرف به رودخانه منتهی می‌شود و از سوی دیگر به کوه. از آنجا که زلزله منازل را تخریب کرده است آنها نمی‌توانند وسایل و زندگی خود را در این خانه‌های ترک‌خورده رها کنند و به مناطق ایمن‌تر دشت‌ها بروند، به همین دلیل در این باریکه نسبتا ناایمن ساکن شده‌اند.

حیدروند، عضو شورای شهر شالان، با اشاره به اینکه هلال احمر در میان چادرهای زلزله‌زدگان هیتر برقی توزیع کرده است، از دغدغه مردمی می‌گوید که کنتورهای برق آنها تأمین‌کننده نیازهای انرژی چادرها شده است. صاحبان این کنتورها می‌ترسند که با قبوض برق نجومی از سوی وزارت نیرو روبه‌رو شوند.

وی همچنین به ازدست‌رفتن مشاغل روستاییان اشاره و بیان می‌کند: «بخش عمده سرمایه‌های مردم در استخرهای پرورش ماهی قزل‌آلا، به دلیل زلزله نابود شده است. باغات در جریان زلزله و ریزش کوه آسیب جدی دیده و سنگ‌چین‌های باغات به دلیل زلزله اخیر ریزش کرده‌اند». به گفته این عضو شورای شهر شالان، ریجاب از پنج ده تشکیل شده است و فاصله این منطقه با سرپل‌ذهاب به‌عنوان مرکز زلزله، ۱۶ کیلومتر است اما از آنجا که ریجاب جزء بخش دالاهو به حساب می‌آید، مسئولان تصور می‌کنند خسارات وارده به این منطقه کم بوده است.

عکس: تسنیم

ستاد بحران زده سرپل‌ذهاب

اگر از ارتفاع به سرپل‌ذهاب نگاه کنید، منظره شهر شبیه مناطقی است که به جنگ‌زده‌ها پناه داده است. به ظاهر همه خانه‌ها سر جای خود هستند. در بخش‌هایی از شهر، خانه‌ها ریخته‌اند و در تمام پیاده‌روها، بلوارها و پارک‌های شهر، چادرهایی با آرم هلال احمر استقرار یافته‌اند. سرپل‌ذهاب مملو از بنرهایی است که روی آنها از همراهی ارتش، سپاه و بسیج با مردم خبر داده است. برخی بنرها برای تسلیت به مردم زلزله‌زده نصب شده و گروهی هم دولت را خدمتگزار مردم معرفی کرده است. در میان انبوهی از بنرهای تبلیغاتی، معدود بنرهایی هم هستند که به مردم زلزله‌زده آموزش می‌دهند که به سیم‌های بدون پوشش و وسایل فلزی دست نزنند که خطر برق‌گرفتگی آنها را تهدید نکند. برخی بنرها هم توجه مردم را به تاریخ مصرف موادغذایی جلب کرده‌اند. در ورودی شهر، چادر ستاد بحران ارتش مستقر شده است. یک سرباز ارتشی می‌گوید در سه نقطه شهر، چادرهای ستاد بحران ارتش، سپاه و بسیج مستقر هستند و فرمانداری، مرکز اصلی ستاد بحران است. برای اطلاع‌یافتن از شرایط شهر و میزان خسارات وارده به مناطق زلزله‌زده، به فرمانداری مراجعه می‌کنم. در فرمانداری، روز جمعه سوم آذرماه به روی مراجعه‌کنندگان بسته است و برخی مراجعه‌کنندگان پشت در انتظار می‌کشند. خدامرادی از اهالی سرپل‌ذهاب با نامه‌ای در دست، می‌گوید: برای تخفیف شهریه دانشگاه فرزندم باید نامه‌ای به دانشگاه بفرستم که شاید شهریه‌اش کم شود تا این شرایط بحرانی را سپری کنیم. اما هیچ‌کس در ستاد بحران حضور ندارد و معمولا در ستاد، بسته است.

> **سرپل‌ذهاب مملو از بنرهایی است که روی آنها از همراهی ارتش، سپاه و بسیج با مردم خبر داده است. برخی بنرها دولت را خدمتگزار مردم معرفی کرده است. در میان انبوهی از بنرهای تبلیغاتی، معدود بنرهایی هم هستند که به مردم زلزله‌زده آموزش می‌دهند که به سیم‌های بدون پوشش و وسایل فلزی دست نزنند که خطر برق‌گرفتگی آنها را تهدید نکند**

شهرک تازه‌آباد سرپل‌ذهاب در زلزله خسارات زیادی دیده و لودرهای ارتش در حال آواربرداری منازل این منطقه هستند. برخی صاحبان خانه‌ها هم به سرعت در حال تخلیه وسایل سالم‌مانده منازل خود هستند تا کار آواربرداری توسط لودرها به سرعت پیگیری شود. مردم سرپل‌ذهاب می‌گویند که برق آنها وصل شده، اما گاز در برخی نقاط شهر با وجود اینکه لوله‌های گاز هیچ اشکالی ندارند، قطع است. آب شهر گل‌آلود است و سردی هوا، مردم را آزار می‌دهد. حین گفت‌وگو با مردم در میان خرابه‌های سرپل‌ذهاب، اکبر سنجابی فرماندار این شهر را به همراه گری لوئیس نماینده مقیم سازمان ملل متحد در ایران ملاقات کردم. وی درباره دلیل عدم حضور خود در فرمانداری به خبرنگار «شرق» می‌گوید: «همکاران من در سطح شهر تقسیم می‌شوند و امروز هم روز تعطیل است. ضمن آنکه همکاران من هم جزء زلزله‌زدگان هستند و یک روز تعطیل را به بخشی از دوستان که منازلشان آسیب دیده و بچه‌های مجروح دارند، فرصت دادیم که به زندگی‌شان برسند. من و معاونم نیز در خدمت دوستان سازمان ملل برای بازدید از مناطق زلزله‌زده هستیم».

اگرچه گری لوئیس نماینده سازمان ملل نیز از حضور فرماندار در شهر تعجب کرده بود و از وی سؤال کرد که چرا در ستاد بحران مستقر نیست اما سنجابی عدم حضورش در ستاد بحران را امری عادی می‌دانست.

وی به سؤال دیگر «شرق» درباره دلیل عدم پاسخ‌گویی ستاد بحران به مراجعه‌کنندگان، می‌گوید: «ستاد بحران همیشه فعال است اما بخش اعظم جمعیتی که آنجا می‌بینید، مشتری هرروزه ما هستند. نکته‌ای را بگویم. کسانی که بلندتر می‌گریند، کم‌دردتر هستند. افرادی که در ستاد تجمع کردند، کسانی هستند که بخشی از آنها ممکن است ساکن سرپل‌ذهاب نباشند. چهره‌هایی که امروز شما دیدید و من هر روز می‌بینم، تکراری هستند»!

لباس‌های دست‌دوم و نان مازاد، معضل مناطق زلزله‌زده

گوشه گوشه شهر مملو از لباس‌های دست‌دومی است که لابه‌لای کمک‌های مردمی به مناطق زلزله‌زده رسیده و مردم این مناطق مایل نیستند به دلیل مسائل بهداشتی از این لباس‌ها استفاده کنند. انباشت این لباس‌ها، بر حجم زباله‌های مناطق زلزله‌زده اضافه کرده است. نان مازادی هم که در میان مردم، توسط خیرین توزیع شده، در گوشه‌های شهر روی گونی‌های سفید انباشته شده است. دختری که در یکی از توالت‌های سیار مستقر در مناطق زلزله‌زده، مشغول شانه‌کردن موهای خود است، می‌گوید: به کارمندان سرپل‌ذهابی گفته شده که باید در محل‌های کاری در شهرهای اطراف حضور یابند. وی به «شرق» می‌گوید همسر برادرش که پرستار است، ناگزیر است به بیمارستان قصر شیرین برای ارائه خدمت مراجعه کند. زن دیگری نیز از پیامک‌هایی سخن می‌گوید که برای ساکنان مسکن مهر آمده و به آنها اخطار داده است که اگر بدهی‌های خود را به‌موقع پرداخت نکنند، مشمول پرداخت هزینه دیرکرد خواهند شد. داخل شهر، با وجود گذشت دو هفته از زلزله، هنوز هم خودروهای کمک‌های مردمی که در بین زلزله‌زدگان اقلام مختلف را توزیع می‌کنند، به چشم می‌خورد. برخی نهادهای بیمه‌ای هم چادرهای توزیع غذا در سرپل‌ذهاب راه‌اندازی کرده‌اند و روزانه ۱۰ هزار غذا بین مردم توزیع می‌شود. برق شهر در تمام نقاط وصل است. خودپردازها فعال است و مردم برای دریافت پول پشت آن صف کشیده‌اند. در آسمان سرپل‌ذهاب بالونی به چشم می‌خورد که مردم می‌گویند برای پوشش خدمات مخابراتی، به هوا فرستاده شده است.

شرط عجیب بنیاد مسکن برای زلزله‌زده‌ها

در جاده سرپل‌ذهاب-ازگله روستاهای زیادی هستند که صددرصد تخریب شده‌اند. بعضی از این روستاها هیچ تلفاتی نداشته‌اند. مردم روستاها در چادرهای هلال‌احمر و چادرهای اهدایی از سوی خیرین ساکن شده‌اند. زمین این روستاها به دلیل بارش گل‌آلوده و سرد است و مردم به وسایل گرمایشی نیاز دارند. توزیع سوخت در روستاها مختل شده و استفاده از لوازم گرمایشی نفتی، برای آنها مشکلات تنفسی ایجاد کرده است. برق پاک‌ترین سوختی است که می‌تواند در اختیار آنها قرار گیرد اما روستاییان وسایل گرمایشی برقی ندارند. کابلی هم ندارند که برق را به سمت چادرها بکشند. روستاییان قبل از مردم شهری آستین‌ها را بالا زده و تلاش می‌کنند خود آواربرداری محل سکونتشان را پیگیری کنند. در مسیر جاده به روستای کوئیک محمود می‌رویم. سپاه نبی‌اکرم در این روستا قرار است آواربرداری را انجام دهد اما عثمان حاتمی دهیار کوئیک محمود به «شرق» می‌گوید: بنیاد مسکن قصد ندارد به روستاییان قواره‌های زمین قبلی را تحویل دهد. وی بیان می‌کند: این روستا قبل از جنگ جای دیگری مستقر بوده و با اتمام جنگ، روستا جابه‌جا شده و مراتع عرفی روستاییان به‌عنوان زمین، بین روستاییان تقسیم شده است. پس از زلزله بنیاد مسکن قصد دارد از فرصت پیش‌آمده استفاده کرده و زمین هر روستایی را کمتر از قواره قبلی، به روستاییان تحویل دهد.

دهیار کوئیک محمود اضافه می‌کند: در جلسه‌ای که با بنیاد مسکن لرستان داشتیم، این بحث مطرح شد. قرار است پنج میلیون تومان کمک بلاعوض و ۲۵ میلیون تومان وام به هر روستایی بدهند اما وقتی مساحت حیاط من که هزارو ۲۰۰ متر است، کوچک شود، من به‌عنوان یک دامدار، چگونه می‌توانم در یک حیاط کوچک به زندگی خود ادامه دهم؟

وی با اشاره به اینکه منازل روستاییان کوئیک محمود هنوز سند ندارد، تصمیم دولت برای کوچک‌کردن خانه‌های روستاییان را اقدامی در راستای تأمین مسکن نسل جوان اعلام می‌کند.

سوزاندن چوب جزئی از فرهنگ مردم!

در مسیر بازگشت از مناطق زلزله‌زده، بعدازظهر روز جمعه باز هم سری به فرمانداری سرپل‌ذهاب زدیم تا بدانیم که آیا واقعا کسی در ستاد مستقر هست؟ در جریان زلزله ۲۱ آبان غرب کشور، هفت شهر و هزار و ۹۳۰ روستا خسارت دیده‌اند و ساماندهی این تعداد شهر و روستای آسیب‌دیده، به پوشش ۲۴ساعته یک ستاد بحران پویا و فعال نیاز دارد. اما باز هم شاهد بودم که در فرمانداری روی مراجعه‌کنندگان بسته است و سرباز مستقر در حیاط فرمانداری می‌گوید که فقط معاون فرماندار در ساختمان حضور دارد. ساختمان فرمانداری سوت و کور است و تمام دیوارهای آن ترک برداشته است. معاون فرماندار در طبقه دوم پشت یک دیوار شیشه‌ای مستقر شده و به نظر می‌رسد این ستاد اصلا جای ایمنی برای هدایت شهر نیست. عزیز کرمی معاون فرماندار هم به غیرایمن‌بودن ستاد اذعان دارد ولی می‌گوید: چاره‌ای جز استقرار در این ساختمان نداریم و کارمندان زن فرمانداری، در جریان پس‌لرزه‌های صبح، از ترس به خارج از ساختمان گریخته‌اند. اگرچه وی بر فعال‌بودن ستاد بحران تأکید دارد اما اثری از حضور نمایندگان دستگاه‌های مختلف و لیست بلندبالایی که در ستاد بحران نام آنها درج شده، به چشم نمی‌خورد. با وجود آنکه پیش‌تر معاون امور عمرانی استانداری کرمانشاه خسارات اولیه زلزله غرب کشور را دوهزارو ۶۰۰ میلیارد تومان برآورد کرده بود (که ۸۰۰ میلیارد تومان از این رقم خسارات وارده به مناطق مسکونی، خدماتی و تجاری و هزارو ۸۰۰ میلیارد آن خسارت به ساختمان‌های دولتی و زیرساخت‌ها اعلام شده بود) اما کرمی می‌گوید: برآورد دقیقی از میزان خسارات در دست نیست و ارزیابی‌ها نشان می‌دهد خسارات بیش از میزانی است که برآورد شده است.

وی با اعلام خبر آغاز آواربرداری در شهر سرپل‌ذهاب، درباره وضعیت همکاری سپاه و ارتش می‌گوید: با بازگشت شهر به وضعیت عادی و انتقال مجروحان و متوفیان، نیروهای ارتش از شهر خارج خواهند شد. نیروهای سپاه بازسازی روستاها را بر عهده می‌گیرند و بنیاد مسکن نیز در بازسازی شهر به مناطق زلزله‌زده کمک خواهد کرد. کرمی، نان مازاد انباشته‌شده در شهر سرپل‌ذهاب را ناشی از ازدحام کمک‌های مردمی اعلام کرده و ادامه می‌دهد: شهرداری نان‌های در حال فساد را برای تغذیه دام‌ها جمع‌آوری خواهد کرد.

اگرچه مردم مناطق روستایی توزیع سوخت را نامناسب دانسته و می‌گویند از سوخت رایگان در روستاها خبری نیست و دولت سوخت را به آنها می‌فروشد اما معاون استانداری بیان می‌کند: پیش از زمستان نفت تمام روستاها تأمین شده و هر نقطه‌ای هم که سوختش به اتمام رسیده باشد، از طریق شرکت توزیع و پخش فراورده‌های نفتی، سوخت به منطقه ارسال خواهد شد. وی قطع درختان جنگلی در روستاهای زلزله‌زده را نیز ناشی از کمبود سوخت نمی‌داند و معتقد است مصرف چوب جزء فرهنگ مناطق روستایی است و این چوب‌ها در خارج از چادر، برای پخت‌وپز استفاده می‌شود.

دریچه

زمین روستاییان مناطق زلزله‌زده کوچک نمی‌شود

● **شرق:** مردم روستای کوئیک محمود از جلسه با بنیاد مسکن لرستان این‌گونه استنباط کرده‌اند که قرار است جای روستای آنها عوض شده و قواره‌های زمین‌های آنها در جریان بازسازی این روستا کوچک‌تر شود، اما مجید جودی، مدیر کل بازسازی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، دراین‌باره به «شرق» گفت: این موضوع صحت ندارد. ما نمی‌خواهیم جای روستا را عوض کنیم که قواره کوچک‌تری بدهیم. ما براساس همان زمینی که مردم دارند، وام می‌دهیم و مردم براساس توان خود، به هر مقداری که نیاز داشته باشند، خودشان می‌سازند. این مسئله دست مردم است. متراژ را خود مردم انتخاب می‌کنند که چقدر بسازند. ما توصیه می‌کنیم که با مقدار پول وام و کمک بلاعوض که دولت در اختیار مردم قرار می‌دهد، کسانی که آورده مالی ندارند، خیلی پروژه بزرگی را شروع نکنند که منزل آنها نیمه‌کاره بماند. با کمک‌های دولتی، می‌توان ۸۰ متر مربع بنا ساخت. همه نقشه‌ها هم قابل توسعه است. می‌توانند بخشی از خانه را بسازند و بعد که از نظر اقتصادی وضعیتشان بهتری شد، بنا را توسعه دهند. توصیه ما این است که خیلی کار بزرگی را شروع نکنند. هرکس خود آورده دارد می‌تواند بنای بزرگ‌تری بسازد و هیچ مشکلی دراین‌باره وجود ندارد. در مناطق روستایی ۳۰ میلیون تومان و در مناطق شهری ۴۰ میلیون تومان وام با چهار درصد سود و با بازپرداخت ۱۵ساله، به مردم اعطا خواهد شد. میزان کمک بلاعوض دولتی در مناطق روستایی و مناطق شهری به ترتیب پنج میلیون و شش میلیون تومان کمک خواهد بود. مازاد بر این، دو میلیون تومان کمک بلاعوض برای تهیه اسباب و اثاثیه منزل و ۱۰ میلیون تومان وام با سود چهار درصد به این منظور، به ساکنان مناطق زلزله‌زده اعطا خواهد شد. ضمن آنکه نقشه، نظارت و پروانه برای همه منازل تخریب‌شده، رایگان است که هزینه اینها در مناطق شهری رقم خیلی بزرگی بود و حداقل چهار تا پنج میلیون تومان می‌شد. آواربرداری مناطق زلزله‌زده رایگان انجام می‌شود. بنیاد مستضعفان به ازای هر واحد هشت تن سیمان رایگان به زلزله‌زدگان خواهد داد. همه اینها رقم خوبی است که به زلزله‌زدگان کمک شده است. درحال‌حاضر همکاران ما در حال ارزیابی مناطق هستند. مردم برای دریافت وام تشکیل پرونده داده‌اند و روال در مناطق زلزله‌زده منطقی و مشخص است. ما هشت ستاد معین داریم که در منطقه مستقر هستند. کارهای اداری در سهل‌ترین روال خود برای مردم در حال انجام است. بانک‌ها به مردم وام پرداخت می‌کنند و برای دریافت وام، نیازی به وثیقه نیست. ضمانت به‌صورت زنجیره‌ای انجام می‌شود و هر سه نفر، به‌صورت زنجیره‌ای ضامن همدیگر خواهند شد. اگر مردم سریع‌تر وارد عمل شوند، بازسازی سریع انجام می‌شود، اما براساس تجربه‌های قبلی، تا پایان سال آینده بازسازی منطقه طول خواهد کشید.

پول برق، بین چادرهای زلزله‌زدگان تقسیم می‌شود

● **شرق:** مردم زلزله‌زده به‌ویژه در نواحی روستایی نگران قبض برق‌هایی هستند که در آینده برای آنها صادر خواهد شد. زیرا چند چادر برای روشن‌کردن هیترها از یک کنتور برق دریافت می‌کنند و این مسئله باعث افزایش هزینه‌های برق صاحب کنتور می‌شود. اما آرش کردی مدیرعامل توانیر در گفت‌وگو با «شرق» بیان کرد: مردم نگران هزینه‌های برق نباشند زیرا درحال‌حاضر مصارف مناطق زلزله‌زده به یک شعله روشنایی و مصارف هیتر محدود شده است. دیگر یخچال و تلویزیون و سایر وسایل برقی را ندارند. بنابراین تدبیری اتخاذ می‌کنیم که این افراد دچار مشکل نشوند.

ادامه در صفحه ۱۹